

Motion till riksdagen 2023/24:801

av **Serkan Köse (S)**

Förstärkning av den nationella strategin för att motverka hemlöshet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett socialt frikort i Sverige, inspirerat av den danska modellen, som gör det möjligt för människor i utsatta situationer att arbeta utan att förlora sin rätt till försörjningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att implementera boendegarantier för unga och andra riskgrupper och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta en samordnad insats mellan relevanta myndigheter för att effektivt bekämpa hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka det förebyggande arbetet mot hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Över 33 000 personer i Sverige är registrerade som hemlösa, en siffra baserad på fem år gamla data från Socialstyrelsen. Det verkliga antalet är troligen högre, och det finns en vanlig missuppfattning att hemlöshet endast drabbar personer med missbruk. Faktum är att hemlöshet är ett växande problem som berör olika samhällsgrupper, inklusive äldre.

Denna problematik förvärras ytterligare av den pågående ekonomiska krisen. Hög inflation, stigande räntor och ökande matpriser har särskilt negativa konsekvenser för barnfamiljer och pensionärer, som redan har svårt att få ekonomin att gå ihop.

Även om vi socialdemokrater ser bostad som en mänsklig rättighet kan inte alla kommuner garantera detta. Det komplicerar möjligheten för drabbade att hitta arbete och uppnå social stabilitet.

Storstäderna lider mest av bostadsbrist, och det driver på fattigdomens ökning. Faktorer som utförsäkringar, långtidsberoende av försörjningsstöd och arbetslöshet agerar som katalysatorer för hemlöshet, liksom förändringar i livssituation som separationer.

Särskilt alarmerande är att antalet barn involverade i vräkningar har ökat, enligt Kronofogdemyndigheten. Det gör varje fall av barnhemlöshet extra tragiskt, då barn inte kan hållas ansvariga för sin egen situation.

Regeringens nya nationella strategi för att bekämpa hemlöshet är ett välkommet initiativ. Dock påpekar framstående experter att det finns utrymme för förbättring. I en debattartikel ("Det måste löna sig att arbeta" av Fredrik Bergman, Niklas Lindstedt, Ulrica Persson, Kicki Ögren, Sanna Rantamäki) framhålls hur dagens incitamentsstrukturer faktiskt kan försvåra övergången till arbete och självförsörjning för de mest utsatta i samhället, inklusive de som är i kontakt med socialtjänst och missbruksvård. Dagens system medför höga marginaleffekter för dem som vill arbeta några timmar i veckan, vilket paradoxalt nog gör det mindre lönsamt att arbeta.

För att Sverige verkligen ska bli ett samhälle där "det måste löna sig att arbeta" behöver vi se över och justera dessa strukturer. Detta är i strid med strategins övergripande mål att integrera dessa människor i samhället och förbättra deras levnadsvillkor.

För att fullfölja dessa mål och komplettera regeringens nuvarande strategi behövs:

- Införandet av ett "socialt frikort" i Sverige, liknande det som finns i Danmark, för att möjliggöra arbete bland socialt utsatta grupper utan att detta kvittas mot försörjningsstöd.
- Etablerandet av boendegarantier för unga och andra riskgrupper, som skulle agera som ett säkerhetsnät och öka deras möjligheter att bryta sig ur en livssituation präglad av utsatthet.
- En samordnad insats mellan kommuner, arbetsförmedlingar och hälso- och sjukvården för att erbjuda en helhetslösning för att bekämpa hemlöshet. Denna samordning är i linje med strategins fokus på att inkludera socialtjänstens perspektiv i bostadsplaneringen.
- En förstärkning av det förebyggande arbetet mot hemlöshet genom tidiga interventioner och utbildningsprogram, som kan komplettera det uppsökande och förebyggande arbete som redan planeras inom ramen för den nationella strategin.

Trots att Sverige ofta hyllas som ett av världens mest välstående länder med en generös välfärdsmodell står vi inför en paradox: Vi har fortfarande människor som lever i hemlöshet. Detta är en påminnelse om att vi kan och bör göra mer. Våra grannländer har visat att det går att ta konkreta steg för att nästan utrota hemlösheten, bland annat genom att skapa en samordnad insats mellan olika myndigheter och organisationer.

Vi behöver ta inspiration från dessa framgångsrika modeller och anpassa dem till Sveriges unika förutsättningar. Med en koordinerad strategi som kombinerar förebyggande åtgärder, snabbt stöd och långsiktiga lösningar kan vi gå längre än vad den nuvarande nationella strategin föreslår. Detta är inte bara möjligt, utan även nödvändigt om vi ska leva upp till vår självbild som en nation som präglas av solidaritet, rättvisa och social välfärd.

Genom att implementera de föreslagna åtgärderna i denna motion, i samband med regeringens nuvarande planer, har vi en unik möjlighet att skapa ett mer inkluderande

och effektivt system. Ett system som inte bara lindrar symtomen på hemlöshet, utan som aktivt arbetar för att bryta den onda cirkeln av utsatthet och hemlöshet.

Det är dags att Sverige inte bara är en förebild när det kommer till välfärd, utan också när det gäller att garantera alla medborgares grundläggande rättighet till en bostad. Det är inte enbart en fråga om resurser, utan också om politisk vilja. Låt oss visa den viljan nu.

Serkan Köse (S)